

NOUL REGULAMENT COMUNITAR PRIVIND COMUNICAREA ȘI NOTIFICAREA DE ACTE JUDICIARE ȘI EXTRAJUDICIARE ÎN STRĂINĂTATE ÎN MATERIE CIVILĂ ȘI COMERCIALĂ

Sergiu-Leon Rus

Curtea de Apel Cluj

Abstract. As of 13 November 2008, the Regulation (EC) No 1348/2000 on the service in the Member States of judicial and extrajudicial documents in civil or commercial matters will be replaced by Regulation (EC) No 1393/2007 which has been adopted on the 13 November 2007.

In this paper I will examine the mechanism for servicing documents abroad under the new Regulation, as well as the most important modifications with respect to Council Regulation (EC) No 1348/2000: the introduction of a rule providing that the receiving agency shall take all necessary steps to effect the service of the document as soon as possible, and in any event within one month of receipt; the introduction of a new standard form to inform the addressee about his right to refuse to accept the document to be served at the time of service or by returning the document to the receiving agency within one week; the introduction of a rule providing that costs occasioned by recourse to a judicial officer or to a person competent under the law of the Member State addressed shall correspond to a single fixed fee laid down by that Member State in advance which respects the principles of proportionality and non-discrimination; the introduction of uniform conditions for service by postal services (registered letter with acknowledgement of receipt or equivalent).

Key words: EC Regulation, documents service abroad, fees.

1. PRECIZĂRI PRELIMINARE. ISTORIC AL SEDES MATERIAE ÎN DREPTUL COMUNITAR

Regulamentul Consiliului Uniunii Europene nr. 1348/2000 privind notificarea și comunicarea în statele membre a actelor judiciare și extrajudiciare în materie

An. Inst. de Ist. „G. Barițiu” din Cluj-Napoca, Series Humanistica, tom. VIII, 2010, p. 359–373

*civilă și comercială*¹ a fost adoptat la Bruxelles, la 29 mai 2000², în temeiul art. 61, lit. c) și art. 67 alin. 1 din Tratatul instituind Comunitatea Europeană, în scopul îmbunătățirii și accelerării transmiterii între statele membre a actelor judiciare și extrajudiciare în materie civilă sau comercială, în vederea notificării sau comunicării lor³.

În acord cu principiile subsidiarității și proporționalității, s-a considerat că obiectivul său nu poate fi suficient realizat de către statele membre, putând fi mai bine atins la nivel comunitar; Regulamentul nu depășește ceea ce este necesar pentru îndeplinirea obiectivului. Ca orice regulament al Consiliului, și cel privind comunicarea și notificarea actelor este obligatoriu în toate elementele sale și are aplicabilitate directă în statele membre.

Regulamentul a beneficiat de o muncă pregătitoare efectuată de Consiliu, care, printr-un act din 26 mai 1997, a întocmit textul unei convenții privind notificarea și comunicarea în statele membre ale Uniunii Europene a actelor judiciare și extrajudiciare în materie civilă și comercială și a recomandat adoptarea acesteia de către statele membre în conformitate cu normele lor constituționale, convenție care nu a intrat în vigoare, Regulamentul nr. 1348/2000 preluând însă, în mod substanțial, din cuprinsul său.

La 1 octombrie 2004, Comisia a adoptat un raport referitor la aplicarea Regulamentului (CE) nr. 1348/2000, în concluziile căruia a arătat că aplicarea Regulamentului (CE) nr. 1348/2000 a dus, în general, la îmbunătățirea și accelerarea transmiterii și a notificării sau a comunicării actelor între statele membre, cu toate acestea, aplicarea unor dispoziții nu a fost pe deplin satisfăcătoare. Astfel, s-au identificat problema necunoașterii de către multe persoane implicate în aplicarea regulamentului a prevederilor acestuia, precum și mai multe disfuncționalități în legătură cu anumite articole ale regulamentului.

Pe baza acestui raport și a studiului aferent și prealabil care a constituit fundamentul său, precum și a sugestiilor statelor membre, Comisia a redactat un proiect de nou regulament, variantă care a fost preferată unei simple modificări, din rațiuni de accesibilitate și lizibilitate.

¹ Se aplică în toate statele membre ale Uniunii Europene, mai puțin Danemarca. Potrivit art. 3 din Protocolul privind poziția Regatului Unit și a Irlandei, anexat la Tratatul privind Uniunea Europeană și la Tratatul de instituire a Comunității Europene, acestea își rezervă dreptul de a participa la dreptul comunitar în materia asistenței judiciare, care nu li se aplică automat, ci numai după exprimarea opțiunii. Cele două țări au făcut cunoscută intenția de a participa la adoptarea și aplicarea Regulamentului, fiind ținute de dispozițiile sale. În schimb, Danemarca, prin rezerva generală făcută cu privire la dispozițiile procedurale de asistență judiciară, nu participă la Regulament.

² Conform art. 25, Regulamentul a intrat în vigoare la 31 mai 2001.

³ Pentru menținerea în actualitate a Regulamentului, art. 24 prevede că, la fiecare cinci ani, Comisia prezintă Parlamentului European, Consiliului și Comitetului Economic și Social un raport cu privire la aplicarea sa, însoțit, dacă este cazul, de propuneri pentru adaptare în funcție de evoluția sistemelor de notificare.

Proiectul a fost adoptat și a devenit *Regulamentul (CE) nr. 1393/2007 al Parlamentului European și al Consiliului din 13 noiembrie 2007*⁴ *privind notificarea sau comunicarea în statele membre a actelor judiciare și extrajudiciare în materie civilă sau comercială și abrogarea Regulamentului (CE) nr. 1348/2000 al Consiliului*, având un obiect similar.

Cele mai importante modificări vizează:

- introducerea unei reguli care impune agenției receptoare luarea tuturor măsurilor necesare pentru efectuarea comunicării cât mai repede posibil, însă nu mai târziu de o lună de la primirea actului de comunicat, atunci când pârâtul nu s-a aflat la domiciliu, pentru că, bunăoară, era în vacanță sau trimis în delegație de la locul de muncă. Pentru a se evita ca agenția de primire să aibă pe termen nelimitat obligația de a lua măsurile necesare pentru notificarea sau comunicarea unui act, agenția de transmitere poate să precizeze în formularul tip un termen ulterior, după împlinirea căruia notificarea sau comunicarea nu mai este necesară;

- în interesul eficienței comunicării, s-a prevăzut posibilitatea celui vizat de comunicare/notificare de a refuza notificarea sau comunicarea actelor, scop în care s-a întocmit un nou formular tip, prin care persoanei vizate i se atrage atenția asupra faptului că are posibilitatea de a refuza primirea actului notificat sau comunicat în momentul notificării sau al comunicării acestuia. Această prerogativă este recunoscută și atunci când destinatarul a returnat actul agenției de primire, în termen de o săptămână, în cazul în care actul nu este redactat într-o limbă pe care acesta o înțelege și nici în limba oficială sau una dintre limbile oficiale ale locului de notificare sau comunicare;

- pentru facilitarea accesului la justiție, s-a prevăzut că toate costurile ocazionate de comunicare sau notificare, în conformitate cu legislația statului membru de primire, trebuie să fie acoperite printr-o taxă unică și fixă, stabilită în prealabil de acel stat membru, cu respectarea principiilor proporționalității și nediscriminării. Cerința unei taxe unice fixe nu împiedică posibilitatea pentru statele membre de a stabili diferite taxe pentru diferite tipuri de servicii, în măsura în care principiile enunțate sunt respectate;

- s-au prevăzut condiții uniforme pentru efectuarea notificării sau comunicării actelor în mod direct, prin intermediul serviciilor de curierat, prin scrisoare recomandată cu confirmare de primire sau echivalentul acesteia;

- au fost schimbate denumirile autorităților de origine și autorităților de destinație în agenții de transmitere și, respectiv, agenții de primire.

Potrivit art. 26, Regulamentul intră în vigoare în a douăzecea zi de la data publicării în „Jurnalul Oficial al Uniunii Europene”, însă se aplică numai de la 13 noiembrie 2008, cu excepția art. 23⁵ care se aplică de la 13 august 2008. Regulamentul nr. 1348/2000 se abrogă numai de la data aplicării noului

⁴ Publicat în „Jurnalul Oficial al Uniunii Europene”, nr. L 324 din 10.12.2007.

⁵ Articol care cuprinde un sistem de gestionare a informațiilor legate de aplicarea Regulamentului.

regulament, iar trimiterile la vechiul regulament se vor interpreta ca trimiteri la noul regulament conform tabelului de corespondență prevăzut în anexa III a Regulamentului nr. 1393/2007.

2. DOMENIUL DE APLICARE A REGULAMENTULUI

Potrivit art. 1, alin. 1, Regulamentul se aplică în materie civilă sau comercială atunci când un act judiciar sau extrajudiciar trebuie să fie transmis dintr-un stat membru⁶ în altul pentru a fi notificat sau comunicat.

Regulamentul nu stabilește niciun reper pentru stabilirea legii după care să se facă calificarea materiei civile sau comerciale în care se găsește actul supus transmiterii, comunicării sau notificării. Aceeași problemă se întâlnește și în legătură cu legea care cârmuiește operațiunile propriu-zise de transmitere, comunicare sau notificare, actul în discuție sau formele acestuia (act judiciar sau act extrajudiciar). Bineînțeles, noțiunile utilizate de documentele comunitare au o semnificație europeană, netributară celei din dreptul intern al vreunui stat membru, pentru a fi asigurată aplicarea lor egală și uniformă, elaborarea de definiții fiind atributul Curții de Justiție a Comunităților Europene, prin interpretarea dreptului comunitar.

Regulamentul vizează două operațiuni: *transmiterea* actului din statul solicitat în statul solicitant și *comunicarea* sau *notificarea* către persoana căreia actul îi este destinat⁷.

Noțiunile de *comunicare* și *notificare* folosite sunt consecvente cu terminologia Convenției de la Haga din 1965, la care România este parte, iar experiența generată de aplicarea acesteia poate fi valorificată *servatis servandis* și în cazul Regulamentului.

Noul regulament nu se aplică în materie fiscală, vamală sau administrativă, nici în ceea ce privește răspunderea statului privind acte sau omisiuni în cadrul exercitării autorității publice (*acta iure imperii*), soluție care apare a fi mult prea radicală pentru țări precum România, unde aceste litigii se judecă după normele procedurii civile, pe bază de egalitate procesuală a părților.

Prin urmare, din perspectiva țării noastre, interpretarea este extrem de rigidă, deoarece unele dintre aceste tipuri de litigii, pornite pentru salvagardarea unor drepturi *materiale* aparținând ramurii dreptului public, au, din punct de vedere *procedural*, același regim cu cele exclusiv de drept privat.

Actele judiciare, nedefinite încă la nivel european, sunt, conform art. 3, alin. 2 din Legea nr. 189/2003⁸, acele acte care se emit pe parcursul soluționării unui proces

⁶ Orice stat membru, în afară de Danemarca (art. 1, alin. 3).

⁷ În textul în limba engleză, expresiile *a comunica* și *a notifica* se redau printr-o singură expresie, care le conține pe amândouă: *for service*. Totuși distincția dintre *comunicare* și *notificare* este cunoscută, bunăoară, în dreptul scoțian.

civil sau comercial: cereri de chemare în judecată, citații, hotărâri, cereri privind căi de atac și alte asemenea comunicări. Potrivit alin. 3 al aceluiași articol, actele extrajudiciare sunt acelea care nu emană de la instanțele judecătorești, însă pot fi folosite în cadrul unui proces civil sau comercial.

Prin faptul că Regulamentul are în vedere atât actele judiciare, cât și pe cele extrajudiciare, sunt acoperite practic toate înscrisurile susceptibile de a face obiectul comunicării într-un litigiu internațional, evitându-se astfel și posibilele conflicte de calificări între legea forului și cea a statului care își oferă asistența, deoarece, chiar dacă același act este calificat diferit – judiciar într-un stat, extrajudiciar în celalalt –, el tot poate fi comunicat, independent de natura sa juridică care ar rezulta în urma soluționării conflictului. Din acest motiv, nici nu sunt utile analiza și rezolvarea conflictului potențial de calificări, aceasta neaducând nici o diferență sub aspect procesual.

Art. 1 alin. 2 aduce o precizare importantă pentru delimitarea sferei de cuprindere, excluzând aplicarea Regulamentului în situațiile în care adresa destinatarului actului nu este cunoscută, așa cum procedează, de altfel, și *Convenția* analogă de la Haga din 15 noiembrie 1965, la care marea majoritate a țărilor europene iau parte și al cărei domeniu de aplicare, potrivit întâului său articol, include toate cazurile în care un act judiciar ori extrajudiciar trebuie să fie transmis în vederea notificării sau comunicării în străinătate, în materie civilă sau comercială, și se suprapune astfel în integralitate domeniului Regulamentului.

O precizare importantă este adusă de alin. 2 al art. 1, în sensul că Regulamentul nu se aplică în cazul în care nu este cunoscută adresa persoanei căreia i se notifică sau comunică actul.

3. AUTORITĂȚI IMPLICATE ÎN DERULAREA PROCEDURILOR REGULAMENTULUI. AGENȚII DE TRANSMITERE ȘI AGENȚII DE PRIMIRE. AUTORITATEA CENTRALĂ

Potrivit art. 2, alin. 1 din Regulament, fiecare stat membru desemnează funcționarii publici, autoritățile sau alte persoane, denumite „agenții de transmitere”, care au competența să transmită actele judiciare sau extrajudiciare ce urmează să fie notificate sau comunicate într-un alt stat membru.

Corelativ, fiecare stat membru desemnează funcționarii publici, autoritățile sau alte persoane, denumite „agenții de primire”, care au competența să primească actele judiciare sau extrajudiciare provenind din alt stat membru (art. 2, alin. 2).

Orice stat membru poate desemna fie o agenție de transmitere și o agenție de primire, distincte, fie o agenție unică, care să îndeplinească ambele funcții; statele federale, statele în care sunt în vigoare mai multe sisteme de drept sau statele în care există unități teritoriale autonome au libertatea de a desemna mai multe astfel de

⁸ Legea nr. 189/2003 reprezintă dreptul comun în materie de asistență judiciară internațională în materie civilă și comercială.

agenții, desemnarea lor fiind valabilă pe o perioadă de cinci ani și putând fi reînnoită la fiecare cinci ani (art. 2, alin. 3).

În conformitate cu alin. 4 al art. 2, Comisiei îi sunt comunicate de fiecare stat membru următoarele informații:

- numele și adresele agențiilor de primire;
- competența teritorială a acestora;
- mijloacele de primire a actelor de care acestea dispun, precum și limbile care pot fi utilizate pentru completarea formularului tip.

Statele membre au, de asemenea, obligația să informeze Comisia cu privire la orice modificare ulterioară a acestor informații comunicate.

Potrivit art. 3, fiecare stat membru desemnează o autoritate centrală⁹ însărcinată să furnizeze informații agențiilor de transmitere; să identifice soluții în cazul dificultăților care pot să apară cu ocazia transmiterii actelor în scopul notificării sau comunicării; să înainteze, în cazuri excepționale, la cererea unei agenții de transmitere, o cerere de notificare sau comunicare către agenția competentă de primire.

În România a fost desemnat Ministerul Justiției ca fiind această autoritate centrală, prin art. 33⁴, alin. 1 din Legea nr. 189/2003.

4. MODALITĂȚI PENTRU TRANSMITEREA, NOTIFICAREA ȘI COMUNICAREA ACTELOR JUDICIARE ȘI EXTRAJUDICIARE

Regulamentul oferă două modalități pentru transmiterea actelor judiciare¹⁰ (prevăzute la art. 4–6 și, respectiv, art. 12), precum și patru pentru notificare sau comunicare (art. 7–11, 13, 14 și 15).

4.1. TRANSMITEREA ACTELOR¹¹

4.1.1. Procedura prevăzută de art. 4–6 din Regulament

Art. 4, alin. 1 instituie principiul transmiterii actelor judiciare între agențiile desemnate în mod direct și în termenul cel mai scurt.

Transmiterea actelor, cererilor, confirmărilor, certificatelor și a oricăror alte documente între agențiile de transmitere și cele de primire se poate face prin *orice* mijloace corespunzătoare, cu condiția ca actul primit să aibă un conținut conform și fidel cu cel al actului înaintat și ca toate informațiile conținute de acesta să poată fi citite cu ușurință (art. 4, alin. 2).

⁹ Statele federale, statele în care sunt în vigoare mai multe sisteme de drept sau statele în care există unități teritoriale autonome au libertatea de a desemna mai multe autorități centrale.

¹⁰ Potrivit art. 16, și actele extrajudiciare pot fi transmise în vederea notificării sau comunicării într-un alt stat membru în conformitate cu dispozițiile Regulamentului.

¹¹ Deși textele vorbesc numai despre acte judiciare, potrivit art. 16 și actele extrajudiciare pot fi transmise în vederea notificării sau a comunicării în alt stat membru în aceleași modalități.

Actul care urmează să fie transmis trebuie să fie însoțit de o cerere făcută pe un formular tip, completat în limba oficială a statului membru de destinație sau, în cazul în care există mai multe limbi oficiale în statul membru în cauză, în limba oficială sau una dintre limbile oficiale ale locului unde urmează să se facă notificarea sau comunicarea ori într-o altă limbă pe care statul membru respectiv a indicat că o acceptă. Fiecare stat membru indică de asemenea limba sau limbile oficiale ale Uniunii Europene, altele decât propria limbă, în care acceptă să fie completat formularul.

Actele și toate documentele transmise sunt scutite de legalizare și de orice altă formalitate echivalentă, cum ar fi, bunăoară, apostila¹² prevăzută de *Convenția cu privire la suprimarea cerinței supralegalizării actelor oficiale străine*, încheiată la Haga la 5 octombrie 1961, la care România a aderat¹³ prin Ordonanța Guvernului nr. 66/1999¹⁴, aprobată de Legea nr. 52/2000¹⁵, și modificată succesiv prin Legea nr. 142/2004¹⁶ și Legea nr. 121/2005¹⁷.

În cazul în care dorește să îi fie returnat un exemplar al actului, însoțit de certificatul standardizat care atestă îndeplinirea comunicării sau notificării actului, autoritatea de origine expediază actul de notificat sau comunicat în dublu exemplar.

Cu privire la traducerea actelor, art. 5, alin. 1 impune ca solicitantul să fie informat de către agenția de transmitere căreia acesta îi înaintează actul în vederea transmiterii că destinatarul poate refuza să-l accepte, dacă nu este redactat într-una din limbile prevăzute de art. 8 din Regulament¹⁸. Solicitantul trebuie să suporte toate cheltuielile pentru traducere efectuate înainte de transmiterea actului, fără a

¹² Cu privire la această formă simplificată de atestare a documentelor, a se vedea Sergiu-Leon Rus, *Condiții speciale de formă pentru înscrisurile depuse în probațiune în litigiile civile internaționale. Apostila*, „Studii și cercetări din domeniul științelor socio-umane”, vol. 15, Cluj-Napoca, Edit. Argonaut, 2006, p. 324–329.

¹³ Alături de alte 86 de state: Albania, Andorra, Antigua și Barbuda, Argentina, Armenia, Australia, Austria, Azerbaijan, Bahamas, Barbados, Belarus, Belgia, Belize, Bosnia și Herțegovina, Botswana, Brunei Darussalam, Bulgaria, China – numai în ceea ce privește Regiunile Administrative Speciale Hong Kong și Macao, Colombia, Insulele Cook, Croația, Cipru, Republica Cehă, Republica Dominicană, Ecuador, El Salvador, Elveția, Estonia, Fiji, Finlanda, Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei, Franța, Germania, Grecia, Granada, Honduras, Ungaria, Islanda, India, Irlanda, Israel, Italia, Japonia, Kazahstan, Letonia, Lesotho, Liberia, Liechtenstein, Lituania, Luxemburg, Malawi, Malta, Insulele Marshall, Maurițiu, Mexic, Monaco, Namibia, Olanda, Noua Zeelandă, Niue, Norvegia, Panama, Polonia, Portugalia, Federația Rusă, Santa Lucia, Samoa, San Marino, Serbia și Muntenegru, Seychelles, Slovacia, Slovenia, Africa de Sud, Spania, Saint Kitts & Nevis, Saint Vincent și Grenadinele, Surinam, Swaziland, Suedia, Togo, Trinidad și Tobago, Turcia, Ucraina, Regatul Unit, Statele Unite ale Americii, Venezuela.

¹⁴ „M.Of. al României”, Partea I, nr. 408 din 26 august 1999.

¹⁵ „M.Of. al României”, Partea I, nr. 169 din 20 aprilie 2000.

¹⁶ „M.Of. al României”, Partea I, nr. 421 din 11 mai 2004.

¹⁷ „M.Of. al României”, Partea I, nr. 402 din 12 mai 2005.

¹⁸ Respectiv, limba oficială a statului membru de destinație sau, dacă există mai multe limbi oficiale în acest stat, limba oficială sau una dintre limbile oficiale din locul unde urmează să fie efectuată notificarea sau comunicarea; o limbă din statul membru de origine pe care destinatarul o înțelege.

aduce atingere unei eventuale decizii adoptate ulterior de instanță sau de autoritatea competentă cu privire la sarcina suportării acestor cheltuieli (art. 5, alin. 2).

La primirea actului, potrivit art. 6, alin. 1, agenția de primire expediază agenției de transmitere o confirmare de primire în cel mai scurt termen, dar nu mai mult de șapte zile de la primire, prin cel mai rapid mijloc de transmitere, utilizând un formular standardizat.

În cazul în care, pe baza informațiilor sau actelor transmise, nu se poate da curs cererii de notificare sau comunicare, agenția de primire contactează, prin cele mai rapide mijloace, autoritatea de origine în vederea obținerii informațiilor sau actelor lipsă (art. 6, alin. 2).

Conform art. 6, alin. 3, agenția de primire returnează cererea și actele transmise, imediat după primire, agenției de transmitere (împreună cu un aviz de retur pe formular standardizat), în două situații: a) dacă cererea de notificare sau de comunicare este, în mod evident, în afara domeniului de aplicare a Regulamentului sau b) dacă neîndeplinirea condițiilor de formă impune face imposibilă notificarea sau comunicarea.

Agenția de primire care primește un act pentru notificarea sau comunicarea căruia nu are competență teritorială transmite acest act, precum și cererea, agenției de primire care are competență teritorială în același stat membru, dacă cererea îndeplinește condițiile prevăzute și informează în mod corespunzător autoritatea de origine, utilizând un formular standardizat. Agenția de primire care are competență teritorială informează agenția de transmitere cu privire la primirea actului, pe formular standardizat (art. 6, alin. 4).

4.1.2. Proceduri speciale de transmitere (art. 12 din Regulament)

Art. 12 oferă posibilitatea ca, în cazuri excepționale, statele membre să utilizeze căile consulare sau diplomatice pentru transmiterea actelor judiciare, în scopul notificării sau comunicării lor, către agențiile dintr-un alt stat membru desemnate în acest scop.

4.2. NOTIFICAREA SAU COMUNICAREA ACTELOR

4.2.1. Procedura prevăzută de art. 7–11

Agenția de primire notifică sau comunică ori dispune notificarea sau comunicarea actului, fie în conformitate cu legislația din statul membru de destinație, fie în modalitatea specială solicitată de agenția de transmitere, dacă o astfel de metodă nu este incompatibilă cu legislația din statul membru în cauză (art. 7, alin. 1).

Potrivit art. 7, alin. 2, agenția de primire ia toate măsurile necesare pentru efectuarea notificării sau a comunicării unui act cât mai curând posibil și, în orice caz, în termen de o lună de la primire. În cazul în care nu a fost posibilă notificarea sau comunicarea în termen de o lună de la primire, agenția de primire:

a) informează imediat agenția de transmitere prin intermediul certificatului din formularul tip standardizat¹⁹;

b) continuă să ia măsurile necesare pentru notificarea sau comunicarea actului, cu excepția unor dispoziții contrare din partea agenției de transmitere, în cazul în care notificarea sau comunicarea pare să se poată efectua într-un termen rezonabil.

Art. 8, alin. 1 impune agenției de primire să informeze destinatarul, printr-un formular standardizat, în momentul notificării sau al comunicării acestuia, ori poate să returneze actul agenției de primire în termen de o săptămână, în cazul în care acesta nu este redactat sau însoțit de o traducere în una dintre următoarele limbi: a) o limbă pe care destinatarul o înțelege²⁰ sau b) limba oficială a statului membru de destinație sau, dacă există mai multe limbi oficiale în acest stat, limba oficială sau una dintre limbile oficiale din locul unde urmează să fie efectuată notificarea sau comunicarea.

Atunci când agenția de primire este informată că destinatarul refuză să accepte actul pentru motivele arătate, anunță imediat agenția de transmitere, prin intermediul unui certificat standardizat și returnează cererea și documentele a căror traducere este solicitată²¹ (art. 8, alin. 2).

Dacă destinatarul a refuzat să primească actul pentru aceste motive, notificarea sau comunicarea actului poate fi înlocuită cu notificarea sau comunicarea către destinatar a actului însoțit de o traducere în una dintre limbile prevăzute. În acest caz, data notificării sau comunicării actului este data la care actul însoțit de traducere este notificat sau comunicat în conformitate cu legislația statului membru de destinație. Cu toate acestea, în cazul în care, conform legislației unui stat membru, un act trebuie notificat sau comunicat într-un termen determinat, data care se ia în considerare în ceea ce privește reclamantul este data notificării sau a comunicării actului inițial (art. 8, alin. 3).

Aceste reguli (art. 8, alin. 1–3) se aplică și în cazul mijloacelor speciale de transmitere și de notificare sau comunicare a actelor judiciare prevăzute la art. 12–15 (art. 8, alin. 4).

De asemenea, în cazul în care notificarea sau comunicarea este efectuată în conformitate cu articolul 13, ori autoritatea sau persoana competentă, în cazul în care notificarea sau comunicarea este efectuată în conformitate cu articolul 14, agenții diplomatici sau consulari informează destinatarul că acesta poate refuza să primească actul și că orice act refuzat trebuie să fie returnat agenților, autorității sau persoanei respective (art. 8, alin. 5).

¹⁹ Prevăzut în anexa I, care se redactează în condițiile menționate la art. 10, alin. 2.

²⁰ Regulamentul anterior, 1348/2000, prevedea redactarea sau traducerea într-o limbă *din statul membru de origine* pe care destinatarul o înțelege; în prezent, s-a renunțat la prima condiție.

²¹ Problemele de interpretare pe marginea Regulamentului s-au ridicat, aproape în exclusivitate, în legătură cu această prerogativă de refuz, după cum vom vedea la analiza jurisprudenței Curții de Justiție a Comunităților Europene.

Data comunicării (art. 9)

Fără a aduce atingere dispozițiilor art. 8, data notificării sau comunicării unui document în temeiul articolului 7 este data la care acesta este notificat sau comunicat în conformitate cu legislația din statul membru de destinație.

Dacă însă, conform legislației unui stat membru, un act trebuie notificat sau comunicat într-un termen determinat, data care se ia în considerare în ceea ce privește reclamantul este cea stabilită de legislația acelui stat membru.

Regulile sunt deopotrivă aplicabile și în cazul mijloacelor speciale de transmitere și de notificare sau comunicare a actelor judiciare prevăzute la art. 12–15.

Certificarea notificării sau a comunicării și copia actului notificat sau comunicat (art. 10)

Atunci când formalitățile de notificare sau comunicare a actului au fost finalizate, se redactează un certificat pe formular standardizat, care atestă această împrejurare și se expediază agenției de transmitere, împreună cu o copie a actului notificat sau comunicat, dacă art. 4 alin. 5 este aplicabil (art. 10, alin. 1).

Potrivit art. 10, alin. 2, certificatul trebuie completat în limba oficială sau într-una din limbile oficiale din statul membru de origine sau într-o altă limbă pe care statul membru de origine a indicat că o poate accepta. Fiecare stat membru indică limba sau limbile oficiale ale instituțiilor Uniunii Europene, altele decât cea proprie, în care acceptă să fie completat formularul.

Cheltuielile de notificare sau comunicare (art. 11)

În principiu, așa cum prevede art. 11, notificarea sau comunicarea actelor judiciare provenind dintr-un alt stat membru nu poate să determine plata sau rambursarea taxelor sau cheltuielilor ocazionate de serviciile oferite în acest sens de statul membru de primire, însă solicitantul este obligat să achite sau să ramburseze cheltuielile ocazionate de:

- intervenția unui funcționar public sau a unei persoane competente în conformitate cu legislația din statul membru de destinație;
- utilizarea unei anumite metode de notificare sau comunicare.

Ca un element de noutate față de Regulamentul anterior, cheltuielile legate de intervenția unui funcționar judiciar sau a unei persoane competente, conform legislației statului membru de destinație, corespund unei taxe unice și fixe, stabilite în prealabil de acel stat membru, cu respectarea principiilor proporționalității și nediscriminării, pe care statele membre le comunică Comisiei.

Calculul termenelor pentru notificare/comunicare

După cum în chiar preambulul Regulamentului nr. 1393/2007 se prevede în mod expres, calcularea termenelor urmează să fie efectuată potrivit regulilor stabilite de *Regulamentul (CEE, Euratom) nr. 1182/71 al Consiliului din 3 iunie 1971 privind stabilirea regulilor care se aplică termenelor, datelor și expirării termenelor*, intrat în vigoare la 1 iulie 1971.

Acest Regulament se aplică actelor Consiliului și ale Comisiei care sunt sau vor fi adoptate în temeiul Tratatului de instituire a Comunității Economice Europene sau al Tratatului de instituire a Comunității Europene a Energiei Atomice (art. 1), precum și, evident, în temeiul tratatelor subsecvente.

Potrivit art. 2, alin. 1 și 2, zilele de sărbătoare care trebuie luate în considerare la aplicarea regulamentului sunt toate cele prevăzute ca atare de statul membru sau de instituția comunitară care elaborează un act²², iar zilele lucrătoare sunt toate zilele, altele decât zilele de sărbători legale, duminicile și sâmbetele. Elementele vizate de regulament sunt datele de intrare în vigoare, de producere a efectelor, de punere în aplicare, de încetare a valabilității, de încetare a efectelor și de încetare a aplicării actelor Consiliului sau ale Comisiei sau ale unor dispoziții ale acestor acte (art. 4, alin. 1).

În principiu, termenele se calculează liber la ambele capete ale intervalului. Astfel, cu privire la punctul de început, art. 3, alin. 1 prevede că:

- dacă un termen exprimat în ore se calculează din momentul în care intervine un eveniment sau se realizează un act, ora în cursul căreia a avut loc acest eveniment sau se realizează acest act nu este luată în considerare în calculul termenului;

- dacă un termen exprimat în zile, în săptămâni, în luni sau în ani se calculează din momentul în care intervine un eveniment sau se realizează un act, ziua în cursul căreia a avut loc acest eveniment sau se realizează acest act nu este luată în considerare în calculul termenului.

Cu privire la punctul final al termenului, conform alin. 4 al art. 3, dacă ultima zi a unui termen exprimat *altfel decât în ore* este o zi de sărbătoare legală, o duminică sau o sâmbătă, termenul se încheie la expirarea ultimei ore a următoarei zile lucrătoare²³. *Per a contrario*, în cazul termenului pe ore nu există un efect de întrerupere a cursului de către ziua de sărbătoare legală, sâmbătă sau duminică.

Ținând cont de aceste două reguli, termenele se calculează astfel (art. 3, alin. 2)²⁴:

- un termen exprimat în ore începe să curgă de la începutul primei ore și se încheie la expirarea ultimei ore a termenului;

- un termen exprimat în zile începe să curgă de la începutul primei ore a primei zile a termenului și se încheie la expirarea ultimei ore a ultimei zile a termenului²⁵;

²² În acest sens, fiecare stat membru comunică Comisiei lista zilelor prevăzute de legislația sa ca zile de sărbători legale. Comisia publică în jurnalul oficial listele comunicate de către statele membre și completează cu menționarea zilelor prevăzute ca zile de sărbători legale în instituțiile comunitare.

²³ Dispoziție care nu se aplică termenelor calculate regresiv, cu începere de la o dată sau de la un eveniment determinat (art. 3 alin. 4, fraza a II-a).

²⁴ Potrivit art. 5, alin. 1, dispozițiile articolului 3, cu excepția alineatelor 4 și 5, se aplică în cazul în care un act poate sau trebuie să fie realizat, în aplicarea unui act al Consiliului sau al Comisiei, la un *moment determinat*.

²⁵ Orice termen de două zile sau mai mult include cel puțin două zile lucrătoare (art. 3, alin. 5).

– un termen exprimat în săptămâni, în luni sau în ani începe să curgă de la începutul primei ore a primei zile a termenului și se încheie la expirarea ultimei ore a zilei care, în ultima săptămână, în ultima lună sau în ultimul an, poartă aceeași denumire sau aceeași cifră ca prima zi de calcul. Dacă, într-un termen exprimat în luni sau în ani, ziua determinată pentru expirarea sa lipsește în ultima lună, termenul se încheie la expirarea ultimei ore din ultima zi a acelei luni;

– dacă un termen include fracțiuni de lună, la calcularea acestor fracțiuni se consideră că o lună este formată din treizeci de zile.

Pe parcursul curgerii lor, termenele includ zilele de sărbători legale, duminicile și sâmbetele întâlnite, cu excepția cazului în care acestea sunt excluse în mod expres sau dacă termenele sunt exprimate în zile lucrătoare (art. 3, alin. 3).

Art. 4 conține unele reguli pentru împrejurările în care intrarea în vigoare, producerea de efecte sau punerea în aplicare a actelor Consiliului sau ale Comisiei – sau a unor dispoziții ale acestor acte – sunt stabilite pentru o dată determinată²⁶, caz în care, în conformitate cu alin. 1, acestea survin la începutul primei ore a zilei corespunzătoare acestei date. Regula se aplică și atunci când intrarea în vigoare, producerea de efecte sau punerea în aplicare a actelor sau dispozițiilor menționate trebuie să aibă loc într-un număr determinat de zile, cu începere din momentul în care intervine un eveniment sau se realizează un act (art. 4, alin. 2).

Ipoteza inversă este reglementată similar de către alin. 3, care prevede că încetarea valabilității, încetarea efectelor sau încetarea aplicării unor acte ale Consiliului sau ale Comisiei – sau a unor dispoziții ale acestor acte – stabilite la o dată determinată survin la expirarea ultimei ore din ziua corespunzătoare acelei date. De asemenea, dispoziția se aplică și dacă încetarea valabilității, încetarea efectelor sau a aplicării actelor sau dispozițiilor menționate trebuie să aibă loc într-un număr determinat de zile, cu începere din momentul în care intervine un eveniment sau se realizează un act (art. 4, alin. 4).

Interpretarea Regulamentului a fost realizată de către instanța europeană într-o singură speță, respectiv *Einfuhr- und Vorratsstelle für Getreide und Futtermittel împotriva Eugen Münch*, în care a fost pronunțată Hotărârea Curții de Justiție a Comunităților Europene din 22 noiembrie 1973, fără ca această decizie să reprezinte un interes special. Astfel, Curtea s-a limitat să constate, ca *obiter dictum* pentru o altă interpretare, că din contextul art. 3 al Regulamentului se desprinde ideea că termenul de perioadă trebuie înțeles ca reprezentând un interval de timp exprimat în ore, zile, luni sau ani, fără referire la o dată sau împrejurare anume. Curtea a mai arătat și că mențiunea unei date finale specifice, până la care un

²⁶ În cazul în care un act poate sau trebuie să fie realizat, în aplicarea unui act al Consiliului sau al Comisiei, la o dată determinată, el poate sau trebuie să fie realizat între începutul primei ore și sfârșitul ultimei ore a zilei care corespunde acestei date. La fel se procedează și în cazul în care un act poate sau trebuie să fie realizat, în aplicarea unui act al Consiliului sau al Comisiei, într-un număr determinat de zile din momentul în care intervine un eveniment sau se realizează un alt act (art. 5, alin. 2).

eveniment trebuie să se realizeze sau o acțiune trebuie să fie efectuată, corespunde conceptului de dată determinată prevăzut în art. 4 și 5 și nu trebuie interpretat ca perioadă în accepțiunea art. 3²⁷.

4.2.2. Notificarea sau comunicarea prin intermediul agenților diplomatici sau consulari (art. 13)

Fiecare stat membru este liber să procedeze la notificarea sau comunicarea actelor judiciare persoanelor care au reședința într-un alt stat membru, fără nicio constrângere, în mod direct prin agenții săi diplomatici sau consulari.

Orice stat membru își poate face cunoscută opoziția față de utilizarea acestei posibilități de notificare sau comunicare a actelor judiciare pe teritoriul său, cu excepția cazului în care actul trebuie comunicat sau notificat unui resortisant al statului membru de origine.

4.2.3. Notificarea sau comunicarea prin intermediul serviciilor de curierat (art. 14)

Fiecare stat membru este liber să efectueze notificarea sau comunicarea actelor direct prin intermediul serviciilor de curierat persoanelor având reședința într-un alt stat membru, prin scrisoare recomandată cu confirmare de primire sau echivalentul acesteia.

4.2.4. Notificare sau comunicare directă (art. 15)

Regulamentul nu aduce atingere libertății oricărei persoane interesate într-o procedură judiciară de a efectua notificarea sau comunicarea actelor judiciare direct prin intermediul funcționarilor judiciari, al autorităților sau al altor persoane competente din statul membru de primire, în cazul în care o astfel de transmitere directă este permisă în conformitate cu legislația aceluia stat membru.

5. PROCEDURA ÎN CAZUL NEPREZENTĂRII PÂRĂTULUI LA TERMENUL DE ÎNFĂȚIȘARE

Potrivit art. 19, alin. 1, atunci când o cerere introductivă de instanță sau un act echivalent a fost transmis într-un alt stat membru în vederea notificării sau comunicării și când pârâtul nu s-a înfățișat la audiere, pronunțarea hotărârii se suspendă până când se stabilește dacă: 1. actul a fost notificat sau comunicat conform formelor prevăzute de legislația statului membru de destinație pentru

²⁷ Ca să fim riguroși, trebuie să admitem că o hotărâre preliminară a Curții de Justiție a Comunității Europene nu poate fi mai bună decât întrebarea asupra căreia i se cere să o pronunțe. Dacă i se cer truisme, le va livra, cu observația, pe care o vom mai face în prezenta lucrare, că ar putea fi mai strictă cu verificarea îndeplinirii condițiilor de admisibilitate a sesizării.

notificarea sau comunicarea actelor întocmite în acest stat aplicabile persoanelor care se află pe teritoriul său; 2. actul a fost în fapt remis pârâtului sau la reședința acestuia în alt mod prevăzut prin Regulament; precum și dacă, în fiecare dintre cele două situații, notificarea, comunicarea sau remiterea au avut loc în timp util pentru ca pârâtul să-și poată pregăti apărarea.

Fiecare stat membru poate să prevadă însă prerogativa judecătorilor săi de a se pronunța chiar dacă nu s-a primit niciun certificat de constatare a notificării, comunicării sau remiterii, în cazul în care sunt îndeplinite toate condițiile următoare:

- actul a fost transmis prin unul dintre mijloacele prevăzute prin regulament;
- de la data transmiterii actului s-a scurs un termen considerat adecvat de către judecător în acel caz, dar nu mai puțin de șase luni;
- nu a putut fi obținut niciun certificat, în pofida tuturor demersurilor autorităților statului membru de destinație pentru obținerea acestuia (art. 19, alin. 2).

De asemenea, în cazuri urgente, în conformitate cu art. 19, alin. 3, judecătorul poate să dispună orice măsură provizorie sau asiguratorie necesară.

După cum prevede art. 19, alin. 4, atunci când o cerere introductivă de instanță sau un act echivalent trebuie transmise în alt stat membru în scopul notificării sau comunicării, iar împotriva pârâtului care nu s-a prezentat la înfățișare a fost pronunțată o hotărâre, judecătorul are libertatea de a dispune cu privire la repunerea în termen a pârâtului pentru exercitarea unei căi de atac, dacă sunt îndeplinite următoarele condiții:

- pârâtul, din motive care nu-i sunt imputabile, nu a luat cunoștință de actul respectiv în timp util pentru a se apăra sau nu a luat cunoștință de hotărâre în timp util pentru a exercita o cale de atac;
- motivele în apărare ale pârâtului nu apar a fi *prima facie* neîntemeiate.

Cererea pentru repunerea în termen trebuie formulată într-un termen rezonabil de la data la care pârâtul a luat cunoștință de hotărâre.

Fiecare stat membru are libertatea de a preciza că această cerere este inadmisibilă dacă nu este formulată în termenul indicat, termenul neputând fi mai scurt de un an calculat de la data pronunțării hotărârii, dispoziție care însă nu se aplică în cazul hotărârilor privind starea și capacitatea persoanelor (art. 19, alin. 4 și 5).

6. RELAȚIA CU ALTE ACORDURI SAU ÎNȚELEGERI LA CARE STATELE MEMBRE SUNT PĂRȚI

Art. 20, alin. 1 instituie prioritatea Regulamentului față de dispozițiile incluse în acordurile sau înțelegerile bilaterale sau multilaterale cu același domeniu de aplicare, încheiate între statele membre, în special art. IV din Protocolul anexat la *Convenția de la Bruxelles din 27 septembrie 1968 privind competența judiciară și*

*executarea hotărârilor în materie civilă*²⁸ și comercială și *Convenția de la Haga din 15 noiembrie 1965*, în raporturile dintre statele membre care sunt părți la aceste instrumente. Regulamentul nu împiedică statele membre să mențină sau să încheie acorduri sau înțelegeri vizând accelerarea sau simplificarea transmiterii actelor, cu condiția ca acestea să fie compatibile cu dispozițiile sale²⁹ (art. 20, alin. 2).

Alin. 3 al art. 20 obligă statele membre să transmită Comisiei:

- copie a acordurilor sau înțelegerilor încheiate între statele membre, precum și proiectele de acorduri sau înțelegeri pe care acestea intenționează să le adopte;
- orice denunțare sau modificare a acestor acorduri sau înțelegeri.

²⁸ Potrivit art. IV din Protocolul anexă la Convenția de la Bruxelles: „Documentele judiciare și extrajudiciare întocmite într-unul din statele contractante care trebuie comunicate persoanelor din alt stat contractant trebuie transmise conform procedurilor stabilite în convenții și acorduri încheiate între statele contractante.

În afara cazului în care statul în care urmează a se efectua comunicarea obiectează printr-o declarație depusă la Secretarul General al Consiliului Comunităților Europene, astfel de documente pot fi transmise și prin funcționarul public competent al statului în care documentul a fost întocmit direct funcționarului public competent din statul destinatarului.

În acest caz, funcționarul statului de origine va trimite o copie a documentului funcționarului statului adresat competent să-l transmită destinatarului. Documentul trebuie transmis în modul indicat în dreptul statului de destinație și trebuie înregistrată într-un certificat trimis direct statului de origine.”

²⁹ După cum prevede art. 25, Regulamentul nu aduce atingere, în raporturile între statele membre care sunt parte la aceste convenții, nici aplicării art. 23 din Convenția din 17 iulie 1905 privind procedura civilă, nici aplicării art. 24 din Convenția din 1 martie 1954 privind procedura civilă, nici articolului 13 din Convenția din 25 octombrie 1980 care urmărește să faciliteze accesul internațional la justiție, dispoziții care au însă o aplicabilitate practică restrânsă.